

การพัฒนาารูปแบบการจ้ดรายการหอกระจายข่าวเพื่อสนองตอบตามความต้องการของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

The study of the development of broadcasting tower's program in order to be responded to people living in Latbuakao Municipality, Sikiew District, Nakhon Ratchasima

เมตตา ดีเจริญ*

บทคัดย่อ

การศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจ้ดรายการหอกระจายข่าวเพื่อสนองตอบตามความต้องการของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาารูปแบบการจ้ดรายการหอกระจายข่าวที่สนองตอบตามความต้องการของชุมชน และเพื่อศึกษาการเปิดรับและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการรับฟังรายการหอกระจายข่าว กลุ่มตัวอย่างคือผู้ฟังรายการหอกระจายข่าวในเขตเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นซีดีบันทึกรายการซึ่งจัดทำเนื้อหาและรูปแบบรายการจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน โดยมีรูปแบบรายการเป็น สปอตวิทยุ การจ้ดรายการแบบผู้จัดคนเดียว การจ้ดรายการแบบผู้จัดคนเดียวโดยมีเสียงประกอบ และแบบสอบถาม (Questionnaire) การเก็บข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยให้นักศึกษาโปรแกรมวิชานิตศาศาสตร์ที่ศึกษาในรายวิชาวิจัยนิตศาศาสตร์และการวางแผนการประชสัมพันธ์ เป็นผู้ช่วยในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) และสถิติที (t-test) จากแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง (51.20%) อายุ 46-55 ปี (24.80%) อาชีพรับจ้าง (50.00%) การศึกษาระดับประถมศึกษา (52.40%) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท (32.20%) มีการรับฟังหอกระจายข่าวในช่วงเวลาเช้า (ร้อยละ 71%) ฟังเป็นประจำ (54.86%) มีส่วนร่วมกับรายการของหอกระจายข่าว โดยจะเสนอความคิดเห็นผ่านผู้นำชุมชน (63.3%) รองลงมาคือร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการ (18.9%) คุณภาพการกระจายเสียงเสียงชัดเจนน (64.31%) ด้านความรู้หลังจากการรับฟังรายการจากหอกระจายข่าวผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถตอบแบบทดสอบได้คะแนนสูงกว่า ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งถือว่ามึระดับคะแนนสูง . ด้านความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบรายการที่จัด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยรูปแบบที่มีความหลากหลายและมีความแปลกใหม่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 2.19, S.D.= 0.69) สำหรับความพึงพอใจที่มีต่อเนื้อหารายการ พบว่าเนื้อหาที่มีความน่าสนใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ($\bar{X}$ = 2.45, S.D.= 0.61) และในด้านความ พึงพอใจที่มีต่อผู้จ้ดรายการ พบว่าพึงพอใจ ผู้จ้ดรายการมีน้ำเสียงชัดเจนนแจ่มใส ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 2.38, S.D.= 0.64) การพัฒนาารูปแบบการจ้ดรายการหอกระจายข่าวที่จะสนองตอบตามความต้องการของชุมชนควรเป็นเรื่องราวที่ใกล้ตัวหรือเป็นเรื่องของชุมชนควรจ้ดรายการในช่วงเช้าโดยกำหนดเป็นผังรายการการออกอากาศว่าเป็นรายการจากชุมชน ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนผู้รับผิตชอบในการจ้ดรายการให้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมความรู้ด้าน

*ผศ.เมตตา ดีเจริญ

อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชานิตศาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

การจัดรายการเพื่อให้มีความหลากหลายในรูปแบบการจัดรายการเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจให้ชุมชนได้มารับฟังรายการมากขึ้นนอกจากนี้ควรมีการบำรุงรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์การกระจายเสียงของหอกระจายข่าวอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การกระจายเสียงมีคุณภาพ

Abstract

The study of the development of broadcasting tower's program in order to be responded to people living in Latbuakao Municipality, Sikiew District, nakhon Ratchasima had been proposed in order to improve broadcasting tower's program according to people's need and to explore people's satisfaction towards broadcasting program. Sample in this particular study was 250 audiences who lived in municipality area of Latbuakao. Instrument employed in the study were CD recorded broadcasted content and Questionnaire. Data collection in the study was conducted by students in Communication Arts Program. Statistical data included in the research were $\bar{X}$, and S.D. The results were as follows; Most of the questionnaire respondents were female (51.20%) whose ages are between 46 and 55 years old (24.80%). Most of them were employees (50.00%) and had graduated from primary level (52.40%). 5,001–10,000 baht was their average monthly income (32.20%). People usually tuned the program in the morning time (71%). 54.86% of them were regular audiences who always participated to activities held by the program by presenting their idea through community leader (63.3%) followed by presenting their idea directly to the program. 64.31% of them reported that the quality of sound and signal were pleased. In terms of knowledge and news from the program, 70% of respondents had scored in high level towards the test significantly. When considering people satisfaction towards the

program, most of them reported in medium level. They were pleased with the variety and modern design of the program at $\bar{X}$ 2.19. In terms of content, the program was interesting at $\bar{X}$ 2.45 and when considering satisfaction towards program host, it was reported that audiences were pleased by the clear voice and tone at $\bar{X}$ 2.38. The development of broadcasting tower's program was considered as a directly-related to community issue. The program should be scheduled during morning by assigning as a broadcasting timetable, the program host or whoever responsible for the program should be trained with the additional knowledge to produce variety of programs to attract more audiences. Moreover, tools and equipment relating to broadcasting used here should be checked and repaired frequently to promote quality of sound.

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การศึกษาไม่ได้เริ่มต้นและสิ้นสุดเฉพาะการศึกษาในโรงเรียนเท่านั้น แต่การศึกษาจะมีไปจนตลอดชีวิต ที่เรียกกันว่าการศึกษาตลอดชีวิต ปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดการให้การศึกษา และก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจและโน้มน้าวใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ สิ่งนี้คือกระบวนการในการสื่อสาร (คมสันต์ หุตะแพทย์, 2535 : 18 – 19) รูปแบบของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่นำมาใช้ในสังคมมีหลายรูปแบบ เช่น สื่อมวลชนประเภทต่างๆ ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น แต่สังคมชนบทยังมีสื่อที่แตกต่างจากสังคมเมืองคือมีสื่อประจำหมู่บ้าน เช่น หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน สื่อเหล่านี้จะถูกนำมาใช้ในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาทั้งสิ้น

หอกระจายข่าว บางที่เรียกว่าหอกระจายข่าวสารหรือเสียงตามสายเป็นสื่อท้องถิ่นที่กระจายเสียงผ่านลำโพงที่ตั้งอยู่บนเสาหรือบนหอสูงใช้ในการส่งข่าวสารความรู้ให้ผู้ฟัง จังหวัดนครราชสีมามีหมู่บ้านที่

มีหอกระจายข่าวจำนวนทั้งสิ้น 3,180 หมู่บ้านในเขตอำเภอสีคิ้ว มีหมู่บ้านที่มีหอกระจายข่าว 89 หมู่บ้าน การดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ใหญ่บ้าน รองลงมาคือคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้รับผิดชอบในการดำเนินรายการคือผู้ใหญ่บ้าน เวลาที่ทำการกระจายเสียงส่วนใหญ่ คือ ช่วงเช้า (สำนักประชาสัมพันธ์เขต 1 ขอนแก่น, 2543 : 8)

หอกระจายข่าวหรือเสียงทางสายของเทศบาลตำบลลาดบัวขาวดำเนินการกระจายเสียงภาคเช้าระหว่างเวลา 08.00-08.30 น. และภาคเย็นระหว่างเวลา 16.00-16.30 น. มีจุดที่ทำการกระจายเสียงจำนวนทั้งสิ้น 28 จุด จุดในการกระจายเสียงสามารถใช้งานได้ตามปกติ มีผู้รับผิดชอบ 1 คน ปัญหาการกระจายเสียงที่พบคือ เจ้าหน้าที่มีจำนวนน้อย ขาดเทคนิคเกี่ยวกับการจัดรายการกระจายเสียง เป็นต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบปัญหาในลักษณะคล้ายๆ กัน คือขาดข้อมูลข่าวสารทางวิชาการ ผู้ดำเนินรายการขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำรายการ จากข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต (กรมการปกครอง, ออนไลน์, 2544) ได้กล่าวถึงปัญหาของหอกระจายข่าวว่า ขาดรูปแบบการออกอากาศ บางครั้งไม่มีเนื้อหาสาระ คนฟังอาจจะไม่เกิดความประทับใจ และงานวิจัยของ (พิไลพรรณ กาญจนลักษณ์, 2533 : บทคัดย่อ) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้ประกาศควรคำนึงถึงลักษณะเนื้อหา สีสานในการนำเสนอรายการ และเข้ารับการอบรมเทคนิคในการสื่อสารและวิธีการประกาศ

นอกจากนี้ งานวิจัยของ (นที ขลิบทอง และสินีนุช ครุฑเมือง, 2543 : 106) ได้พูดถึงปัญหาของหอกระจายข่าวว่า การไม่มีงบประมาณ ความไม่พร้อมของอุปกรณ์ เวลาออกอากาศไม่เหมาะสม บุคลากรไม่พอเพียง ระบบเสียงไม่มีคุณภาพ ผู้ประกาศไม่เหมาะสม รูปแบบรายการไม่น่าสนใจ ขาดข้อมูลข่าวสารออกอากาศ และประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ที่เทศบาลตำบลลาดบัวขาว เพื่อสอบถาม ก็พบปัญหาเดียวกันคือ บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดข้อมูลและรูปแบบที่หลากหลายและอีกทั้งมีปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์ในการกระจายเสียง หอกระจายข่าวแม้ว่าจะมีปัญหาในเรื่องการดำเนินรายการ แต่ก็ยังคงมีบทบาทเป็นสื่อกลางในการนำข่าวสาร ความรู้ ไปยังประชาชน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าถ้ามีการให้ความรู้เทคนิคการดำเนินรายการ

แก่ผู้ทำหน้าที่กระจายเสียง จะเป็นการเพิ่มประสิทธิผลของการดำเนินรายการ สำหรับข้อมูลที่น่ามาเสนอก็ควรเป็นเรื่องที่น่าสนใจและส่งผลกระทบต่อผู้รับส่วนใหญ่ในพื้นที่หรือเป็นเรื่องที่ผู้รับต้องการ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะดำเนินรายการหอกระจายข่าว โดยการสอบถามจากชุมชนและนำความต้องการดังกล่าวมาจัดรายการในรูปแบบที่หลากหลาย และเนื้อหาของรายการก็จะเป็นไปตามความต้องการของประชาชน สำหรับผลการวิจัยที่ได้จะได้นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนารูปแบบการดำเนินรายการหอกระจายข่าวให้ตอบสนองตามความต้องการของชุมชน และอีกทั้งยังเป็นการใช้สื่อหอกระจายข่าวให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดรายการหอกระจายข่าวที่สนองตอบตามความต้องการของชุมชน
2. เพื่อศึกษาการเปิดรับและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการรับฟังรายการหอกระจายข่าว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่รับฟังรายการหอกระจายข่าว ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 4 หมู่บ้าน แบ่งออกเป็นชุมชนได้ 10 ชุมชน มีจำนวนประชากร 4002 คน (เทศบาลตำบลลาดบัวขาว : กันยายน 2552)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้รับฟังรายการหอกระจายข่าวในเขตเทศบาลตำบลลาดบัวขาว กระจายพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย 10 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนโคกไม้แดง ชุมชนมิตรภาพ ชุมชนน้ำเมาเหนือ ชุมชนน้ำเมาใต้ ชุมชนโนนทองเหนือ ชุมชนกุดกระสังข์ ชุมชนโนนทองใต้ ชุมชนแผ่นดินธรรมเหนือ ชุมชนแผ่นดินธรรมใต้ และชุมชน อีสานเขียว ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 250 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการกระจายเสียงและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือแต่ละชุดดังต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ซิติ์บันทึกรายการ “สวัสดีตลาดบัวขาว” โดยมีขั้นตอนการจัดทำดังนี้

1.1.1 การสอบถามข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางลงพื้นที่โดยเข้าพบกับนายกเทศมนตรีปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และได้รับฟังข้อมูลในการดำเนินรายการหอกระจายข่าว อีกทั้งยังเข้าร่วมการประชุมประชาคมชุมชนของเทศบาลตำบลลาดบัวขาว เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี (พ.ศ. 2555 - 2557) ที่ชุมชนบ้านกุดกระสังข์ บ้านโนนทอง และได้พูดคุยกับ นายสังวาลย์ หวานสูงเนิน ประธานชุมชนโคกไม้แดง และเจ้าของสถานีวิทยุชุมชน นางไพรวลัย บุญช่วย ชาวบ้านชุมชนโคกไม้แดงและ นายวิระ มาตยพันธ์ ชุมชนมิตรภาพ ซึ่งได้ข้อสรุปว่าชาวบ้านต้องการฟังเนื้อหาด้านยาเสพติด โรคผู้สูงอายุ การระงับภัยในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

1.1.2 ดำเนินการออกแบบรายการ โดยมีผลสรุปรูปแบบรายการดังนี้

- สปอตวิทยุ (30 วินาที) หัวข้อการป้องกันยาเสพติดจำนวน 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 การเลือกคบเพื่อนตอนที่ 2 รักแม่ต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ตอนที่ 3 ติดกีฬาดีกว่าติดยาเสพติด

- การพูดคุยในลักษณะผู้จัดรายการคนเดียว (4-5 นาที) หัวข้อโรคของผู้สูงอายุ จำนวน 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 โรคกล้ามเนื้อและไขข้อ ตอนที่ 2 โรคไข้หวัด ตอนที่ 3 โรคเบาหวาน และตอนที่ 4 โรคสมองเสื่อม

- รายการพูดคุยลักษณะผู้จัดคนเดียว และมีเสียงประกอบ (3-4 นาที) หัวข้อ การระงับภัย จำนวน 3 ตอน ตอนที่ 1 โจรบริการ ตอนที่ 2 ภัยเครื่องประดับ ตอนที่ 3 หน้าต่างมีหูประตูดึงช่อง หัวข้อ การลดความอ้วน จำนวน 2 ตอน ตอนที่ 1 ไม่ตามใจปาก ตอนที่ 2 ลดความอ้วนด้วยงานบ้าน หัวข้อ การใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 รั้วบ้านกินได้ ตอนที่ 2 มีเท่าไรใช้เท่านั้น

1.1.3 ดำเนินการบันทึกรายการทั้งหมดลงแผ่นซีดีและนำเสนอผู้บริหารของเทศบาลเพื่อพิจารณาจากนั้นออกอากาศเผยแพร่ทางหอกระจายข่าวของเทศบาลตำบลลาดบัวขาวในเวลา 08.00-08.30 น และ 16.00-16.30 น เป็นเวลา 2 สัปดาห์

1.2 แบบสอบถามแจกเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายผลในสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการรับฟังรายการหอกระจายข่าว ผู้ตอบแบบสอบถามรับฟัง ในช่วงเวลาเช้าร้อยละ 71 ซึ่งน่าจะเป็นคุณลักษณะของชุมชนซึ่งส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างจึงมีลักษณะในการตื่นนอนแต่เช้าและสะดวกในการรับฟังในช่วงเช้าสอดคล้องกับงานวิจัยของ(รุ่งอรุณ อุดมศิลป์ ,2535) และ (ภูวดล จันทศร,2539) ที่กล่าวว่าเวลาที่เหมาะสำหรับการกระจายเสียงของหอกระจายข่าวคือ ช่วงเช้า

สำหรับด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่าชุมชนจะนำเสนอความคิดเห็นโดยผ่านผู้นำชุมชนซึ่งลักษณะของคนในชุมชนที่มีความคิดเห็นในการแสดงออกน้อยหรือไม่กล้าที่จะแสดงออกด้วยตนเอง แต่ใช้วิธีการแสดงออกผ่านผู้นำชุมชน ถือได้ว่าเป็นการสร้างพลังและความสัมพันธ์ความร่วมมือให้เกิดขึ้นซึ่งจะทำให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชน ข้อดีของการมีส่วนร่วมของผู้ฟังคือการที่ผู้จัดรายการได้รับทราบข้อมูลที่แท้จริงว่าผู้ฟังต้องการอะไร เนื้อหารายการประเภทไหน การจัดรายการก็จะสนองตามความต้องการของผู้ฟังและงานวิจัยของ (นิตยา เพ็ญศิริรักษา ,2545 : 42) ที่กล่าวว่า “การสร้างพลังคือกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล กลุ่มและชุมชนให้สามารถจัดการและแก้ไขปัญหาของตนโดยการร่วมมือกันทำกิจกรรมและควบคุมสิ่งต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่” และงานวิจัยของ (ชินรัตน์ สมสืบ, 2539 : 111) ที่กล่าวไว้ว่า “การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ประชาชนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมมือในการดำเนินงานพัฒนานั้น” และงานวิจัยของ (ปาริชาติ สถาปัตตานนท์ และคณะ, 2549) ที่ได้รวบรวมคุณลักษณะสำคัญของการสื่อสารชุมชน

ในด้านทิศทางการไหลของข่าวสารว่า ทิศทางการไหลของข่าวสารเป็นไปอย่างจำกัด คือมีการไหลจากเบื้องบน (เจ้าหน้าที่รัฐ) ไปสู่เบื้องล่าง (ประชาชน) เท่านั้น แต่การสื่อสารชุมชนนั้น การหลังไหลของข่าวสารจะมีทิศทางที่หลากหลายมาจากทุกทิศทุกทาง ทั้งจากบนลงล่าง (Top-down) จากล่างสู่บน (Bottom-up) และแบบแนวนอน (Horizontal) ดังนั้น ข่าวสารจึงอาจจะมีไหลจากนักวางแผนพัฒนาไปสู่ชาวบ้าน จากสื่อมวลชนไปสู่ผู้รับสารในชุมชน ในเวลาเดียวกัน ชาวบ้านอาจจะส่งข่าวสารขึ้นไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีการติดต่อแลกเปลี่ยนส่งข่าวสารระหว่างกลุ่มชาวบ้านด้วยกัน (ในวงการพัฒนาชุมชนของไทยในปัจจุบันเริ่มคุ้นเคยกับแนวทางปฏิบัติที่เรียกว่า “การสร้างเครือข่ายชุมชน” “การศึกษาดูงานจากกลุ่มชาวบ้าน” ด้วยกันเอง) และ Berrigan F.J. (1979) ยังได้มีการระบุคุณสมบัติบางประการว่าสื่อชุมชนเป็นสื่อที่ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม (Participates) ในหลายๆ บทบาท ไม่ว่าจะเป็นผู้วางแผนการใช้สื่อ ผู้ผลิต ผู้แสดงและ สื่อชุมชนต้องเป็นสื่อที่แสดงออกของชุมชน ซึ่งหมายความว่า ตัวตนของชุมชนที่จะแสดงออกไปนั้น ต้องมาจากการกำหนดของชุมชนเอง มิใช่เป็นผู้อื่นมาทำให้ชุมชน และอีกทั้งงานวิจัยของ (ดวงพร คำคุณวัฒน์และคณะ, 2547) ได้กล่าวว่า วิธีการดำเนินงานหอกระจายข่าวที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืนประกอบด้วยกลุ่มผู้ปฏิบัติงานหอกระจายข่าวมีใจรัก มีเวลา เข้าใจและรับผิดชอบในการบริหารงานและจัดกระจายเสียง การจัดกระจายเสียงมีความต่อเนื่อง มีการนำเสนอเนื้อหาภายในชุมชนและเลือกสรรเนื้อหาภายนอกชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อให้หอกระจายข่าวมีบทบาทมากขึ้นและประการสำคัญมีเครือข่ายผู้ปฏิบัติที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน

ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารมีความยั่งยืนคือผู้นำชุมชนมีทัศนคติที่ดี ผู้ปฏิบัติมีปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม ชุมชนมีส่วนร่วม การมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ตลอดจนความจริงจังและความสม่ำเสมอในการให้การสนับสนุนของบุคคล หน่วยงานภายนอก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หอกระจายข่าวได้ทำหน้าที่ของสื่อชุมชนอย่างแท้จริงคือเป็นการไหลของข่าวสารจากบนลงล่าง และล่างขึ้นบน

2.รูปแบบการจัดรายการเพื่อสนองตอบตามความ

ต้องการของชุมชน ความพึงพอใจต่อการจัดรายการ หอกระจายข่าวและความรู้ที่ได้จากการรับฟังรายการ หอกระจายข่าว

ความพึงพอใจต่อการจัดรายการหอกระจายข่าว

รูปแบบรายการ	$\bar{X}$	SD
1 มีความหลากหลาย	2.19	0.69
2 มีความแปลกใหม่ทันสมัย	2.19	0.69
3 มีเทคนิคชวนติดตาม	2.18	0.71
4 มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน	2.16	0.66

เนื้อหารายการ	$\bar{X}$	SD
1 น่าสนใจ	2.45	0.61
2 นำไปเผยแพร่พูดต่อได้	2.38	0.62
3 ตรงกับความต้องการ	2.31	0.64
4 นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.31	0.64

ผู้จัดรายการ	$\bar{X}$	SD
1 น้ำเสียงชัดเจนแจ่มใส	2.38	0.64
2 ความเหมาะสมของจังหวะการพูด	2.26	0.59
3 การออกเสียง การควบกล้ำ	2.22	0.67

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจสูงสุดด้านรูปแบบรายการที่มีความหลากหลาย และแปลกใหม่ทันสมัย ($\bar{X} = 2.19$) ด้านเนื้อหาที่มีความพึงพอใจสูงสุดคือ ความน่าสนใจ ($\bar{X} = 2.45$) และด้านผู้จัดรายการมีความพึงพอใจสูงสุดคือน้ำเสียงแจ่มใสชัดเจน ($\bar{X} = 2.38$) แสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยดำเนินรายการมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งกล่าวคือผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดรายการโดยมีการสอบถามความต้องการจากชาวบ้านก่อนทำให้ทราบว่าชาวบ้านต้องการฟังเรื่องราวอะไร จากนั้นผู้วิจัยได้มีการจัดการประชุมร่วมกับนักศึกษาในการหารูปแบบการจัดรายการโดยใช้เนื้อหาที่ชาวบ้านต้องการ ซึ่งสรุปผลได้รูปแบบการจัด

รายการออกมาเป็นสเปคตริทิว การพูดคุยในลักษณะผู้จัดคนเดียว และการพูดคุยในลักษณะผู้จัดคนเดียวโดยมีเสียงประกอบ เมื่อได้จัดทำรายการเรียบร้อยแล้วดำเนินการบันทึกเสียงในห้องปฏิบัติการ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวได้ดำเนินการโดยใช้หลักวิชาการทางด้านการกระจายเสียง การดำเนินการได้แสดงถึงรูปแบบการจัดรายการซึ่งมีความหลากหลายและเทคนิคการจัดรายการของนักศึกษาซึ่งมีความแปลก และทันสมัย จึงทำให้เกิดความน่าสนใจและเนื่องจากการบันทึกเสียงในห้องปฏิบัติการจึงทำให้สามารถควบคุมคุณภาพเสียงได้มาก เมื่อรายการมีการเผยแพร่ออกไปจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจซึ่งอาจจะเกิดจากรูปแบบรายการที่แปลก เสียงการจัดรายการที่ไม่เคยได้ยินอีกทั้งรูปแบบรายการที่มีทั้ง เสียงประกอบ การพูดคุย และการเปิดสเปคตรายการสั้นๆ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชุมชนสนใจ และตั้งใจฟังมากขึ้นสิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดรายการกระจายเสียงควรมีผู้จัดรายการหลายคนเพื่อให้เกิดความหลากหลาย ดังงานวิจัยของ(ดวงพร และคณะ , 2547 : 199) ที่กล่าวว่า ผู้จัดรายการหอกระจายข่าวควรมีลักษณะเป็นกลุ่มคน เพราะการดำเนินงานเพียงคนเดียวมีข้อจำกัด เพราะการกระจายเสียงขึ้นอยู่กับคนเพียงคนเดียวซึ่งมีโอกาสที่จะไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่องเพราะอาจจะติดภารกิจหรือไม่สบาย และอีกทั้งการอ่านประกาศหรือข้อมูลไม่สามารถดำเนินงานให้เกิดความหลากหลายทั้งเนื้อหาและรูปแบบที่ตรงตามความต้องการของชุมชนได้ และการที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านน้ำเสียงชัดเจนแจ่มใส เนื่องจากการกระจายเสียงหอกระจายข่าวต้องผ่านลำโพงทำให้ผู้จัดรายการต้องเข้าใจถึงข้อจำกัดของการกระจายเสียงในลักษณะดังกล่าวเพราะถ้าเสียงที่เผยแพร่ออกไปไม่ชัดเจน ผู้ฟังจะมีความรู้สึกไม่อยากฟัง บางครั้งจะมีความรู้สึกอคติต่อการกระจายเสียงในรูปแบบนี้อีกด้วย ด้านคุณภาพของหอกระจายข่าว ส่วนใหญ่บอกว่าเสียงดังฟังชัดเจน (64.31%) ซึ่งมีส่วนน้อยที่บอกว่าไม่ชัดเจน และมีเสียงเบา ซึ่งโดยคุณลักษณะของหอกระจายข่าว กองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุข (2543) ให้คำจำกัดความไว้ว่า เป็นระบบการกระจายเสียงโดยผ่านลำโพงที่ติดไว้ปลายเสาจะมีจำนวนลำโพงหรือเสาเท่าไรก็ได้ แสดงให้เห็นว่าการกระจายเสียงของหอกระจายข่าวขึ้นอยู่กับการทำงานด้านเทคนิคหรือเครื่องมือทาง

อิเล็กทรอนิกส์ การที่ชุมชนกล่าวว่าเสียงการกระจายเสียงชัดเจนแสดงว่าการดูแลบำรุงรักษาด้านอุปกรณ์การกระจายเสียงต้องมีการตรวจสอบดูแลอย่างสม่ำเสมอจึงทำให้เสียงมีความชัดเจนผู้ฟังก็สามารถรับฟังข่าวสารที่นำเสนอได้อย่างเต็มที่

ด้านแบบทดสอบความรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้คะแนนสูงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามฟังรายการที่ผู้จัดรายการได้นำเสนอเทปรายการ ซึ่งเป็นรายการที่มีเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้มีการสอบถามความต้องการของผู้ฟังและผู้ฟังได้มีการเสนอความคิดเห็นถึงเนื้อหารายการดังกล่าวและจากพฤติกรรมในการรับฟังรายการทุกวันในตอนเช้า และอีกทั้งคุณภาพของเสียงที่มีความชัดเจน และประกอบกับในด้านความพึงพอใจตัวผู้จัดรายการที่มีน้ำเสียงแจ่มใสชัดเจน เนื้อหาที่น่าสนใจ รูปแบบรายการก็มีความหลากหลาย แปลกใหม่ทันสมัยจึงทำให้ข่าวสารที่นำเสนอออกไปสนองตามความต้องการทุกคนจึงค่อนข้างให้ความสนใจตั้งใจในการรับฟังรายการ ผลคะแนนจึงออกมาในระดับสูงสอดคล้องกับกระบวนการการคัดเลือกสรรของมนุษย์ที่ (กิตติมา สุรสุนธิ ,2542 : 46-47) กล่าวว่าข่าวสารที่หลังไหลผ่านเข้าไปยังบุคคลแต่ละคนจากช่องทางต่างๆ นั้น มักจะถูกคัดเลือกอยู่ตลอดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจ มีประโยชน์ และเหมาะสม จะเป็นข่าวสารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร

ดังนั้นในฐานะของผู้ส่งสารจำเป็นต้องเข้าใจถึงกระบวนการ และแคลปเปอร์ (Klapper, 1960 : 5) ได้กล่าวว่าการเลือกสรรของมนุษย์ว่ามี 4 ขั้นตอนคือ

1. การเลือกเปิดรับสื่อ และข่าวสาร ตามความสนใจ และความต้องการของตน เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา และเป็นข้อมูล เพื่อสนองความต้องการของตน
2. การเลือกให้ความสนใจ บุคคลยังเลือกให้ความสนใจต่อข่าวสารที่ได้รับซึ่งสอดคล้องหรือเข้ากันได้กับทัศนคติและความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้นๆ
3. การเลือกรับรู้และตีความหมาย อาจมีการเลือกรับรู้และเลือกตีความสารที่ได้รับตามประสบการณ์ของแต่ละคน หรือตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการและแรงจูงใจของตนในขณะนั้น
4. การเลือกจดจำ บุคคลยังเลือกจดจำเนื้อหาของสารในส่วนที่ต้องการเข้าใจเป็นประสบการณ์ ใน

ขณะเดียวกันก็มักจะลืมห่วงสารที่ไม่ตรงกับความสนใจของตนเองและจากงานวิจัยของ(ดวงพร คำณูวัฒน์ และคณะ ,2547) ได้กล่าวว่า วิธีการดำเนินงานหอกระจายข่าวที่สนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืนประกอบด้วย มีการนำเสนอเนื้อหาภายในชุมชน และเลือกสรรเนื้อหาภายนอกชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานหอกระจายข่าวสารมีความยั่งยืนคือ ชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งอาจจะมีส่วนร่วมในด้านของผู้ส่งสารหรือในด้านของการนำเสนอเนื้อหาข่าวสาร

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ควรมีการจัดรายการในเรื่องราวที่ใกล้ตัวหรือเป็นเรื่องของชุมชนเพื่อเป็นการเสนอข่าวสารที่สนองต่อตามความต้องการของประชาชน
2. ควรจัดรายการที่ชาวบ้านต้องการในช่วงเช้าโดยกำหนดเป็นผังรายการการออกอากาศว่าเป็น

รายการจากชุมชน

3. ควรมีการบำรุงรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์ การกระจายเสียงของหอกระจายข่าวให้มีสภาพดี เพื่อให้การกระจายเสียงมีคุณภาพ
4. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนผู้รับผิดชอบในการจัดรายการให้เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมความรู้ด้านการจัดรายการ
5. ควรมีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ ธรรมะ และเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพให้กับประชาชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดรายการ
2. ควรมีการวิจัยถึงการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อหอกระจายข่าว
3. ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของหอกระจายข่าวในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2544). ปัญหาของหอกระจายข่าว. [ออนไลน์.] แหล่งที่มา : <http://www.prd2ubon.a-net.net.th> [16 กุมภาพันธ์ 2544].
- กองสุขศึกษา.(2542). หอกระจายข่าวหมู่บ้านเพื่อเสียงตามสายปีงบประมาณ 2542 : กองสุขศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- กิติมา สุรสุนธิ. (2542). ความรู้ทางการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
- คมสันต์ หุตะแพทย์. (2535). การสื่อสารเพื่องานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ดวงพร คำณูวัฒน์ และคณะ. (2547). การดำเนินงานหอกระจายข่าวที่สนองตอบความต้องการของชุมชนอย่างยั่งยืน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว). กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลลาดบัวขาว.(2555).แผนพัฒนาสามปี(พ.ศ. 2554-2556) กองวิชาการและแผนงานเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา
- นที ขลิบทอง และสินีนุช ครุฑเมือง. (2543). ประเมินผลโครงการปรับปรุงหอกระจายข่าวและเสียงตามสายประจำหมู่บ้านปี 2542. กรุงเทพฯ : กรมประชาสัมพันธ์.
- นิตยา เพ็ญศิริรักษา. (2545). คู่มือการฝึกอบรมการสร้างพลัง (Empowerment) ในงานส่งเสริมสุขภาพ.เอกสารประกอบการอบรมเรื่องการสร้างพลังในงานส่งเสริมสุขภาพ : กรุงเทพมหานคร
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์และคณะ.(2549).การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน : จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว)
- พิไลพรรณ กาญจนลักษณ์. ประสิทธิภาพของเสียงตามสายที่มีต่อการรับฟังและการรับรู้ข่าวสารทางด้านสาธารณสุขศึกษาเฉพาะกรณีประชากรในหมู่บ้าน ตำบลหัวสะพาน อ. เมือง จ.เพชรบุรี. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2533.
- ภูวดล จันทสร. ความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรโดยใช้วิธีการใช้เทปบันทึกเสียงผ่านหอกระจายข่าวในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่น,2539.

รุ่งอรุณ อุดมศิลป์. สภาพปัญหาความต้องการในการดำเนินงานหอกระจายข่าวสารประจำหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ ตามการรับรู้ของผู้ดำเนินงานและประชาชนในท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา นอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2535.

สำนักงานประชาสัมพันธ์เขต 1(2543).ทำเนียบหอกระจายข่าว พ.ศ. 2543. ขอนแก่น.

Berrigan F.J. (1979). Community Communication. Unesco.

Klapper, Joseph T. (1960). The Effects of Mass Communication. New York : The Free Press.